

متن پیاده سازی شده جلسه چهاردهم سال پنجم درس خارج فقه سیاسی - 28 بهمن 1402

فایل پیاده سازی شده : [کلیک کنید](#)

متن درسی صفحات 173 و 174 : [کلیک کنید](#)

بسم الله الرحمن الرحيم

فتوای معیار، گزینه‌های مطرح و قابل بحث

بحث فتوای معیار در نظام‌هایی که حاکمیت اسلامی دارد، مطرح می‌گردد؛ قضات در دادگاه‌ها و شورای نگهبان و صداوسیما و... فتوای چه کسی را باید معیار عملکردشان قرار دهند؟ این بحث در گذشته به صورت ضعیفی ذیل مسئله اختلاف فتوای قاضی (حاکم) با محکوم له یا علیه (چه از اجتهاد چه از تقلید)، مطرح بوده است. جلسه قبل پیش‌فرض‌های بحث بیان شد.

پیش‌فرض‌ها

خروج شیوه‌های اجرایی از بحث فتوای معیار

محل بحث فتوای معیار در ساحت شرعی و فقهی است نه شیوه‌های اجرایی، ممکن است فتوا واحد باشد در حالی که نظرات در شیوه اجرا مختلف باشد؛ به طور مثال مسئله نشان دادن آلات موسیقی در صداوسیما. در نظر برخی اگر موسیقی حلال باشد، نشان دادن آلات موسیقی هم جایز است؛ لکن برخی جنبه‌های اجتماعی (قبح و هنجارشکنی) را در شیوه اجرایی لحاظ می‌کنند. در شیوه‌های اجرایی کارشناسان باید ابراز نظر کنند.

خروج مسلمات شرعی از بحث فتوای معیار

فتوای معیار در جایگاه اختلاف فتاوا مطرح می‌گردد، نظیر ارث زوجه که اختلافی است.

احتمالات فقه معیار

این دو احتمال، به احتمالات مطرح شده در جلسه گذشته اضافه شود: احوط اقوال و اقرب فتاوا به‌واقع.

تأسیس اصل

آیا می‌توانیم اصلی عقلی یا عقلایی تأسیس کنیم؟ خاصیت تأسیس آن است که اگر در جایی به نتیجه نرسیدیم به اصل رجوع می‌کنیم.

اصل معیار بودن فتوای اقرب به‌واقع

اگر اقرب فتاوا به‌واقع را اصل قرار دهیم، محلی برای طرح سایر نظرات نظیر شهرت باز می‌گردد. یعنی در فتوای معیار اصالت با اقربیت الی الواقع است مگر مانعی باشد.

سؤال اصلی این است که ملاک تشخیص اقرب به‌واقع کدام است؟ کشف از طرق معمول نظیر شهرت و سازگاری با سایر احکام [باید صورت بگیرد].

در بحث تقلید برخی گفته‌اند فتوای اعلم چون اقرب به‌واقع است، تعیین دارد. آقای خویی اشکال صغروی می‌کنند: اینکه نظر

اعلم، اقرب به‌واقع باشد معلوم نیست، بلکه از قدرت خدا غیراعلم می‌تواند فتوای اقرب به‌واقع دهد! مخصوصاً اگر [رأی غیراعلم] مطابق احتیاط باشد یا با فتوای اعلم گذشته تطابق داشته باشد! بعد اشکال کبروی می‌کنند: چرا نظر اقرب به‌واقع معیار باشد؟ ما در پاسخ به آقای خویی - فارغ از اشکال صغروی - می‌گوییم: طبق نظر خودتان، برای فتوا طریقیست - نه موضوعیت -

قائل هستید، در فرض وجود فتوای اعلم و غیراعلم، اینکه فتوای اعلم، به طور معمول اقرب به واقع باشد جای چانه زنی دارد؟ اگر اصل را اقرب فتاوا به واقع قرار دهیم مگر مانعی بیاید، فرصتی برای طرح سایر نظرات [مفید اطمینان به کشف از واقع] نظیر شهرت باز می‌گردد و سایر احتمالات را باید به این احتمال اقرب به واقع بازگردانیم؛ مثلاً اگر می‌گوییم رأی مشهور یا شورای فقهی [معیار است در مسئله‌ای]، دلیلمان کشف از واقع باشد.

یک سؤال که باید تحقیق شود این است که آیا امارات، مثل بینه، اصالت دارد یا راه کشف از واقع است؟